

La metàfora del piano

En un dels poemes d'aquest nou llibre de Víctor Obiols (que en té tants, de poemes, com dies té el mes de juny més un), en concret, el corresponent al dia 18, hi llegim: "I esperem el transportista de pianos, / imatge de la il·lusió pura: portar / pianos d'un lloc a l'altre- (metàfora)". *Metàfora* és una paraula grega que significa "trasllat", i precisament per això no és estrany de veure, en alguna ciutat del país d'Homer, camions de mudances que duen aquest nom estampat a la caixa (acompanyant el cognom del propietari de l'empresa o la marca d'aquesta).

D'un juny dur és un llibre plantejat com un dietari poètic, un dietari desconcertant i enlluernador, al·lucinat i bell, en què sovint el so crea el sentit, i l'aplec sorprenent de dues o més paraules produeix una música atzarosa, com la d'un transportista de pianos que, en lloc d'estar conduint, toqués l'instrument mentre es desplaça en el camió. La poesia d'Obiols és perspicaçment combinatòria, i ens revela, per mitjà d'un llenguatge dut al límit, a voltes excessivament carregat, allò que la realitat ens vela. I, així, "el que tens a dir" i "el que tens a dins" es confonen; o, en una escena sobre el *surfisme* vital, el poeta s'empesca (o pesca) dues felices expressions, "fòrum íntim" i "àlgid mar", per referir-se a tot allò que hem anat perdent vivint i estimant: "Provisòriament ens sentirem / això, aixoplugats, / de variegades nimfes burgesament firats / -l'escalfor de la recerca-, / i, de sobte,

una ventada / nus i risibles ens deixa / enllà del fòrum íntim. / No va ni ve ni fuig. / És líquida estultícia / que ens impregna, que ens fa molls, / i xops d'àlgid amar". (Aquest "àlgid amar" em recorda la mar d'amor en què Vinyoli, evocant Llull, feia naufragar el jo líric. També em semblen una picada d'ullet al barceloní aquests altres versos: "Vés fent prou encenalls, / filats de mots, / que cremen bé / i fan festa d'espurnes guaridores".)

"El llibre és cursiu i variat -explica Pere Gimferrer en el pròleg-, tot bellugadís entre dos pols: l'espurneig del mot i l'opac líric." Obiols hi practica tota mena de metres, hi combina tota llei d'estrofes. Certament, l'espurneig del mot fa la rateta, aquí i allà, al lector, i, a vegades, la brillantor de la dicció abona l'opac líric. Però és que aquest no és llibre que es pugui llegir amb les mateixes clàusules d'interpretació que fariem servir en llegir Comadira o Piera, per citar dos noms remarcables. En demana unes altres.

El juny líric d'Obiols actua per acumulació

de referents, i el relat que va conformant no és aliè a la ironia (tan escassa, en general, en la poesia catalana contemporània): "S'ha deixat el centre turgent / en microscòpiques miríades aspergides / en dispersió estratosfèrica. / -No pot dir-se d'altra manera." Preci-sament, em sembla que una de les lliçons de l'obra és que tot, absolutament tot, pot dir-se sempre d'una altra manera. En el poema inicial, una delicada cançó de desamor en tres estrofes -cada una de les quals encapçalada pel vers "Ferida que no tanca"-, l'autor hi esquitlla una veritat fonda: "Qui estima no pensa / què vol dir aquest mot." A *Desigs fractals*, proposa: "No hi ha / més gaudi ardent que aquest aiguat tan cru d'accent, / la dringadera espessa de gotes desembrals / que ens convida ja al recer, l'úter dolçàs i aquilotat". Darrere les seves màscares vàries, la poesia de Víctor Obiols amaga autèntiques fiblades: celebra la vida, registra la lenta desposseïció dels dies i, com la lluna d'un dels poemes, "fa collita de fantasies mortes". *

El poeta Víctor Obiols comparteix imatge amb el músic Víctor Bocanegra ARXIU

D'UN JUNY DUR
Víctor Obiols

Editorial: Labreu
Barcelona, 2014
Pàgines: 72
Preu: 21,90 euros

Fragància literària de fa un segle

“La revolució semblava imparable. Amb clavells o sense, estaven disposats a canviar de soca-rel un ordre social i polític que havia regnat diverses dècades.” Així s'inicia la novel·la relatada pel professor de Coïmbra, João Vouzela da Beira. El 1974 Portugal començava a viure un canvi de rumb total, alhora que la casa senyorial dels afores de Lamego, on vivia la família del narrador, rebia una trucada inesperada: era del germà gran, Eduardo, que la família donava per mort, ja que havia desaparegut feia més de quaranta anys, i tornava a connectar amb la família. L'objectiu del retorn

era explicar noves descobertes sobre l'assassinat de Maria Gomes, serventa de la casa el 1928. Exigia que hi fossin tots, en la trobada. Tots volia dir la mare de família, viuda, que als seus 90 anys seguia portant els suculents negocis de la finca, i els seus quatre fills. A més del reaparegut Eduardo i del professor João, també hi eren presents les altres dues germanes, Carmina i Fàtima. Tot agafa un aire preocupant quan el fill pròdig revela un fet insospitat: una trobada comprometedora de la mare amb la dona assassinada. Això engega la recerca que portarà el detectiu privat Amaro Correia, un personatge fascinant.

Només la professionalitat i mestria amb què va investigant uns fets que van passar quaranta anys abans ja omple el desig del lector més exigent. No en va el relat s'amara de les grans virtuts de la novel·la negra de fa un segle, amb el Sherlock Holmes de Conan Doyle com a protagonista, i també de l'Agatha Christie d'*Assassinat a l'Orient Express*.

Una novel·la negra, amb tota la càrrega sociològica que comporta, fet que la fa brillant i atractiva. Escrita amb dinamisme i amb un llenguatge àgil i directe, va ser mereixedora del premi Ferran Canyameres 2013. Un bon atot afegit a la carrera creativa de Francesc Planas, que alterna la seva professió mèdica amb la creació literària, amb l'actiu important de sis novel·les publicades de temàtiques universals i ben diferenciades, que constitueixen un llegat narratiu de pes. *

EL PROFESSOR DE COÏMBRA
Francesc Planas

Premi Ferran Canyameres 2013
Editorial: Pagès Editors
Lleida, 2014
Pàgines: 360
Preu: 19 euros